

**Голові спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора
філософії ДФ 17.127.001
Класичного приватного університету
доктору наук з державного управління,
професору Мерзляк А.В.**

**ВІДГУК
офіційного опонента**

доктора наук з державного управління, професора
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Дегтяра Олега Андрійовича

на дисертаційну роботу Акімова Андрія Володимировича
на тему:

«Концептуальні основи електронного урядування в системі місцевих громад»
подану на захист у спеціалізовану вчену раду ДФ 17.127.001

Класичного приватного університету на здобуття ступеня доктора філософії у
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281
«Публічне управління і адміністрування»

Актуальність дисертаційного дослідження.

В сучасному світі значна частина суспільних відносин переміщується в інтернет-простір, що забезпечує безмежність вільного спілкування та практично необмежене місце для організації будь-якої суспільної діяльності, динаміку рухів об'єктів та суб'єктів суспільного управління, забезпечення належного управлінського впливу. В Україні, протягом всього періоду її еволюції, формуванні її як об'єкта публічного управління мав місце та значення суттєвий вплив інших держав та формування відповідних механізмів публічного управління, що не відповідали реальній ситуації та потребам українського суспільства. Інертність механізму публічного управління, недостатність ресурсів для організації адекватної системи управління зумовлює необхідність її інтенсивного розвитку, який буде зумовлений активізацією внутрішніх ресурсів, ключове місце в яких займають цифрові засоби збереження та передачі інформації. Потреба в управлінських ресурсах, технологіях для розвитку

іманентна кожній соціальній формації. Місцеве самоврядування, особливо в умовах проголошеної децентралізації, є потенційно одним з найбільш демократичних управлінських інститутів, здатних сприяти досягненню компромісу між потребами громадян і державною політикою. Отже, електронне врядування в сфері діяльності органів місцевого самоврядування та громад є важливим завданням науки та практики державного управління.

Актуальність проблеми, поставленої та реалізованої в дисертаційній роботі Акімова А.В., зумовлена необхідністю розробки нових концептуальних підходів щодо провадження електронного урядування в системі місцевих концептуальних основ електронного урядування на рівні управління місцевими громадами в умовах політичних та економічних трансформацій.

У першому розділі дисертації розкрито теоретичні питання, що стосуються методології електронного урядування. Поняття та їх зміст співвіднесені між собою у діяльнісному форматі. Визначено умови впровадження електронного урядування: наявність цифрової готовності, легітимність цифрових засобів урядування. Розглянуто зміст, значення та умови функціонування електронної демократії, як середовища для впровадження та функціонування електронного урядування. Заслуговує на увагу запропонований теоретико-методологічний підхід, що спрямований на порівняння показників конкурентоспроможності територій з показниками, що стосуються рівня впровадження цифрових технологій, розвитку інститутів, які мають відношення державних послуг.

У другому розділі роботи розглянуто сучасний стан розвитку електронного урядування, стадії його впровадження, практики у впровадженні електронного урядування та програм його розвитку. Доведено, що належні показники розповсюдженості Інтернету є основною умовою впровадження електронного урядування та забезпечує його економічну доцільність з точки зору суспільних витрат. Дисертантом охарактеризовано міжнародний досвід реалізації електронного урядування, етапи впровадження електронного урядування у різних регіонах.

Порівняно показники конкурентоспроможності регіонів у зв'язку із показниками, які стосуються електронного урядування та електронної демократії. Розглянуті показники об'єднаних територіальних громад, які стосуються електронного урядування в розрізі адміністративних послуг, які надаються органами місцевого самоврядування. Проаналізована кількість центрів надання адміністративних послуг в ОТГ та їх ефективність, відносно до населення громад.

У третьому розділі розглянуті перешкоди, що відносяться до впровадження електронного урядування, сформульовані концептуальні основи впровадження електронного урядування на рівні місцевих громад у контексті державної політики діджиталізації та в умовах децентралізації. Дисертантом сформульовані ключові концептуальні основи впровадження електронного урядування на рівні місцевих територіальних громад, що полягають у забезпеченні технологічної, економічної готовності. Відзначається прямий зв'язок між політикою діджиталізації та актуалізацією електронного урядування.

Автором проаналізовані організаційні засади та нормативну базу електронного урядування в Україні, виявлено невідповідність сучасним умовам, та на основі зарубіжного досвіду запропоновано рекомендації по їх вдосконаленню та створенню умов для реалізації концепції електронного урядування у місцевих громадах.

Автор обґрунтовує і рекомендує вдосконалити законодавство у сфері електронного урядування у сфері місцевих територіальних громад

Завершується робота розгорнутими висновками, які послідовно і логічно впливають з її змісту та відображають основні результати дисертаційного дослідження.

Оцінка та значущість наукової новизни результатів дисертаційної роботи. Наукова новизна дослідження полягає, головним чином, у формуванні розуміння теоретико-методологічних засад електронного урядування в системі місцевих громад.

Запропоновані в дисертаційній роботі наукові підходи, висновки та практичні рекомендації поглиблюють розуміння змісту та сутності електронного урядування у місцевих громадах, вони можуть бути використані в нормативних актах місцевого рівня та пропозицій щодо центрального рівня.

У дисертації здобувачем було отримано наукові результати, серед яких найбільш значущими є такі:

– удосконалено понятійно-категоріальний апарат теорії публічного управління поняттями, що походять зі сфери інноваційного управління: «електронна демократія», «платформа електронного урядування» та інші.

– розкрито суперечливості методологічних підходів аналізу ефективності електронного урядування, уточнені напрямки розвитку та концептуальні основи електронного урядування в місцевих громадах.

– на основі аналізу практик, праць українських та зарубіжних вчених систематизовано досвід трансформації державного управління в електронне урядування, формування концептуальних основ електронного урядування.

– важливим здобутком для розвитку публічного управління є розроблений та запропонований автором концептуальний підхід до впровадження електронного урядування в систему місцевих громад, що полягає у досягненні синергії з ключовими бустерами електронного урядування: цифрова готовність громади та електронна демократія.

Сформовані автором пріоритетні напрями застосування концептуальних основ електронного урядування в публічному управлінні враховують сучасні умови цифрової трансформації.

Практичне значення одержаних результатів та їх впровадження. Дисертація є цілісним і завершеним науковим дослідженням, її результати характеризуються теоретичною і практичною значущістю. Зроблені в дисертаційній роботі полягають обґрунтуванні напрямів і джерел впровадження електронного урядування в системі органів місцевого самоврядування. Наукові результати дослідження доведено до рівня конкретних рекомендацій, положень

і методик. Їх використано в практичній діяльності органів місцевого самоврядування, процесах підтримки технічного реформування місцевого самоврядування, при виробленні науково-практичних рішень у системі державного управління та місцевого самоврядування в Україні. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що висловлені у дисертації можуть бути корисними для подальшої наукової роботи та у начальному процесі в університеті.

Матеріали, що покладено у основу дисертації, її висновки відповідають комплексному науковому підходу Запорізького національного університету та застосовані у розробці наукових тем: «Сучасні напрямки розвитку менеджменту зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (номер державної реєстрації 0114U002650) та «Напрямки інноваційного розвитку бізнес-процесів підприємств та організацій в умовах інтернаціоналізації економіки» (номер державної реєстрації 0120U000371).

Пропозиції щодо напрямів інформаційного забезпечення місцевого самоврядування реалізовані в діяльності Кушугумської ОТГ (довідка про впровадження № 01-32/29-1 від 19.06.2021 р.), районною адміністрацією Запорізької міської ради м. Запоріжжя (довідка про впровадження № 20.01/01-19 від 09.09.2021 р.). Окремі теоретичні напрацювання дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Запорізького національного університету при викладанні таких дисциплін: “Публічне управління та адміністрування”, “Регіональне управління та місцеве самоврядування в Україні”, “Історія менеджменту”, (довідка про впровадження № 287/12 від 05.05.2021 р.).

Наукові положення, висновки й рекомендації, які виносяться на захист, розроблено здобувачем особисто. З 6 наукових праць, одноособно, в дисертаційній роботі використано лише ті результати дослідження та ідеї, що належать особисто автору.

Основні результати досліджень оприлюднено й обговорено на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема:

“Проблеми управління економічним потенціалом регіонів” (м.Запоріжжя, 2017 р), «Державне і муніципальне управління: теорія, методологія, практика (м. Запоріжжя, 2017 р.)»; «Державне управління в Україні: виклики та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 11–12 трав. 2018 р.,», «Теорія і практика сучасної науки» м. Київ, 2018 р.

Повнота викладу в наукових публікаціях, захищених за темою дисертації, відсутність (наявність) порушень принципів академічної доброчесності. За темою дисертації опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 7,8 д.а., з них: 6 – статей в наукових фахових виданнях України, 1 – статтю в зарубіжних наукових виданнях, 6 – матеріали конференцій. Окремо, слід відмітити, що науковий доробок автора розміщено у відкритому доступі в профілі дослідника в Google Scholar, що вказує на активне використання дисертантом сучасних інструментів.

Перелік та вивчення змісту опублікованих статей та тез доповідей на конференціях дозволяє визначити, що Акімов А.В. виконав вимоги пунктів 9, 11, 12 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (зі змінами). На підставі цього апробацію результатів дисертаційної роботи Акімова А.В. слід вважати достатньою. Аналіз наукових публікацій здобувача дає змогу стверджувати, що розкриті в них наукові положення мають практичну цінність і характеризуються високим рівнем самостійності роботи здобувача.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Дисертаційна робота, що подана до захисту, присвячена актуальній сьогодні проблемі електронного урядування в системі місцевих громад. Безумовно, не всі положення роботи є беззаперечними, частина має дискусійний характер, а деякі потребують уточнення та додаткової аргументації.

Відзначаючи системність, ґрунтовність дослідження та його цілісність, є доцільним звернути увагу на деякі дискусійні положення.

1. Здобувачем глибоко розкривається поняття «електронна демократія» у контексті механізму урядування, що здійснюється безпосередню реалізацію

зв'язків між суб'єктом (урядом) та об'єктом (громадою). При цьому не очевидно є роль органів місцевого самоврядування в складі суб'єкта публічного управління.

2. В другому розділі здобувач робить ґрунтовний аналіз нормативно-правових актів, що регулюють відносини в сфері електронних комунікацій. Але, на жаль, дисертант розглянув лише ті, які є явно недосконалими, при тому вже втратили чинність.

3. Одна з ідей, що висловлюється в дисертації, це ймовірне зниження трансакційних витрат у результаті впровадження електронного врядування. Проте цю ідею необґрунтовано належним чином, тому вона сприймається у гіпотетичному ключі.

4. В тексті роботи дисертантом досить часто згадується «електронна демократія» і автор надає декілька трактувань цього терміну. Було б доцільним визначитись із авторським визначенням терміну відносно специфіки місцевого самоврядування.

Проте, висловлені зауваження не ставлять під сумнів вагомість отриманих результатів та загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

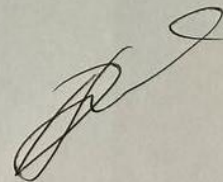
Загальний висновок. Аналіз дисертації та наукових праць здобувача свідчить, що поставлена у дослідженні мета досягнута, основні завдання успішно вирішені. Отримані результати мають теоретичне та практичне значення, можуть бути використані в публічному управлінні, так і в науковій діяльності.

Дисертаційна робота Акімова Андрія Володимировича на тему «Концептуальні основи електронного урядування в системі місцевих громад» є комплексним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що розкриває актуальні питання теорії та практики електронного врядування. Дисертаційне дослідження характеризується високим рівнем самостійної роботи, вираженою авторською позицією щодо формулювання висновків та рекомендацій, здатністю автора творчо мислити, опрацювати теоретичний і практичний матеріал, логікою.

Зазначене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційна робота Акімова А.В. виконана з дотриманням норм академічної доброчесності, на належному теоретичному та практичному рівні, за своїм змістом, оформленням, актуальністю та глибиною вирішення наукових завдань й розроблення практичних рекомендацій відповідає вимогам, що передбачені Тимчасовим порядком присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (зі змінами), а її автор, Акімов Андрій Володимирович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 283 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, доцент
професор кафедри
управління та бізнес-адміністрування,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
Інституту післядипломної
освіти та доузівської підготовки

О. А. Дегтяр

